გლობალიზაციის პირობებში მენეჯმენტის განვითარების სინერგიული გააზრების საკითხისათვის

გიორგი შიხაშვილი
ეკონომიკის დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველო
giorgi.shikhashvili@tsu.ge

https://doi.org/10.35945/gb.2018.05.019

საკვანძო სიტყვები: სინერგიული მიდგომა, მომავლის მენეჯმენტი, ეკოლოგიური მენეჯმენტი, სინერგიული ეკონომიკა და მართვა

შესავალი

დღევანდელ პირობებში უაღრესად აქტუალურია მეცნიერული კვლევა-მსჯელობა ინოვაციური და სინერგიული ეკონომიკურ-მმართველობითი კონცეფციებისა და პარადიგმების შესახებ, რომელთა საფუძველზე ცივილიზებულ ქვეყნებში ბოლო პერიოდში ვითარდება შესაბამისი ეკონომიკური და ბიზნეს-სამენეჯმენტო თეორია და პრაქტიკა, რაც აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული ჩვენს ქვეყანაშიც.

პ. დრაკერის კონცეპტუალური პარადიგმები გლობალიზაციის პირობებში მენეჯმენტის განვითარებისათვის

ინოვაციური, მათ შორის სინერგიული (Drucker, 1942: 110; Drucker, 1946:141) **მიდგომები ეკონომიკის, ბიზნესისა და მართვის გააზრებისადმი და შესაბამისი პარადიგმები გადმოცემულია თანამედროვე მენეჯმენტის კორიფეს – პ. დრაკერის ნაშრომებში.** აანალიზებს რა დღეისათვის გაბატონებულ უმთავრეს სამეურნეო-მმართველობით კონცეფციებს და პარადიგმებს, მეცნიერი ასკვნის, რომ მათ უკვე სრულიად ამოწურეს საკუთარი თავი. დღეს ისინი იმდენად დაშორდნენ რეალობას, რომ ამუხრუჭებენ მენეჯმენტის თეორიის განვითარებას და, რაც უფრო უარესია, ხელს უშლიან პრაქტიკას. **აქედან გამომდინარე, დადგა დრო მათი გადასინჯვისა, რათა ფორმულირებულ იქნეს ახალი შეხედულებები, რომლებიც გამოაცოცხლებენ მენეჯმენტის მეცნიერებასაც და პრაქტიკასაც.** (Drucker, 1999: 5).

თანამედროვე ცხოვრება თვალნათლივ გვიჩვენებს, რომ გლობალიზაციის პირობებში, XX და XXI საუკუნეთა მიჯნაზე მსოფლიო დადგა დიდი ცვლილებებისა და სრულიად ახალი, ხშირად, განუსაზღვრელი რეალობების წინაშე, რასაც თითქმის არ ითვალისწინებს დღევანდელი ბიზნესი და მენეჯმენტი.

ასეთი პრობლემების კვლევისას პ. დრაკერი გვთავაზობს ახალი, აქტუალური რეალობების ჩამონათვალს: 1) შობადობის მკვეთრი დაცემა განვითარებულ ქვეყნებში; 2) ცვლილებები შემოსავლების განაწილებაში; 3) ეფექტიანობის განსაზღვრის ცვლილება; 3) კონკურენციის გლობალიზაცია; 4) ზრდადი შეუსაბამობა ეკონომიკურ გლობალიზაციასა და პოლიტიკურ განკერძოებას შორის.

მათი ანალიზის შედეგად მეცნიერი ასკვნის, რომ „ეს რეალობები აყენებენ საკითხებს, რომლებზეც ყოველმა ცალკეულმა ორგანიზაციამ დამოუკიდებლად უნდა იპოვოს პასუხები; ეს პასუხები იქნება სწორედ სტრატეგიის საფუძველი“. (Drucker, 1999: 43, 69). თუ ორგანიზაცია ვერ შეძლებს ღირსეულად გაუმკლავდეს ზემოაღნიშნულ პრობლემებს, მას არ უნდა ჰქონდეს არა თუ აყვავების, არამედ წარმატების იმედიც კი, **„ერთადერთი პოლიტიკა, რომელსაც შეუძლია უზრუნველყოს წარმატება, არის მომავლის შეგნებული შენება. ...მომავლის შენების დაწყება, საკმაოდ სარისკოა, არ დაწყება – უფრო უარესი“.** (Drucker, 1999: 93)

მომავლის შენება და ახალი სისტემების წარმართვა კვალიფიციურმა მენეჯერებმა უნდა განახორციელონ. ამასთან დაკავშირებით პ. დრაკერი ჩამოთვლის შვიდ უმთავრეს ამოცანას, რომლებიც უნდა გადაწყვიტოს მომავლის მენეჯერმა. (Drucker, 2006: 372-373):

1) მართვა უნდა ხდებოდეს დასახული მიზნების საფუძველზე;
2) მენეჯერი უნდა იყოს უფრო მეტად რისკიანი;
3) მენეჯერს უნდა შეეძლოს სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღება;
4) მენეჯერი უნდა ქმნიდეს მიზნობრივ გუნდებს, რომელთა თითოეულ წევრს უნდა შეეძლოს საკუთარი სამუშაოს ეფექტიანობის გაზომვა და შეფასება. ეს არის ყველაზე მთავარი ამოცანა მომავლის მენეჯერის მომზადების საქმეში;
5) მენეჯერი უნდა იყოს კომუნიკაციების მაღალეფექტიანი წარმმართველი;
6) მენეჯერს უნდა შეეძლოს ბიზნესის წარმოდგენა, როგორც მთლიანი, სისტემური ფენომენისა და თავისი საქმიანობის წარმართვისათვის ინტეგრირებულად გამოიყენოს მართვის ყველა ფუნქცია;
7) მენეჯერს უნდა შეეძლოს აზროვნება და მოქმედება გლობალური პროცესების მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

ჩვენი მხრიდან გვსურს აღვნიშნოთ, რომ ასეთი კვალიფიკაციის, მომავლის მენეჯერთა მომზადება, თავის მხრივ, მოითხოვს სათანადო საგანმანათლებლო და სატრენინგო სისტემის შექმნას და ფუნქციონირებას, რაც ძალზე მნიშვნელოვან, ცალკე განსახილველ თემას წარმოადგენს და რაზეც შემდგომში ვგეგმავთ მსჯელობას.

ეკოლოგიური მენეჯმენტის უმთავრესი პარადიგმები მდგრადი განვითარების ფუძემდებლური კონცეფციის შუქზე

სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების ჰარმონიზაციის მიზნით გაეროს მიერ მთელი მსოფლიოსათვის რეკომენდებულია განვითარების თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძველი – „მდგრადი განვითარების კონცეფცია“. (UN-Rio Declaration, 1992: 1-27).

მდგრადი განვითარება არის XXI საუკუნის სოციალურ-ეკონომიკური და მმართველობითი თეორიისა და პრაქტიკის ამოსავალი კონცეპტუალური პარადიგმა, რომლის მიზანია გლობალიზაციის პირობებში ისეთი საზოგადოებრივი სისტემის შექმნა, რომელიც ეკონომიკური განვითარებისა და გარემოს დაცვის ინტერესების გათვალისწინებით უზრუნველყოფს ადამიანის ცხოვრების დონის ამაღლებას და მომავალი თაობების უფლებას – ისარგებლონ შეუქცევადი რაოდენობრივი და ხარისხობრივი ცვლილებებისაგან მაქსიმალურად დაცული ბუნებრივი რესურსებითა და გარემოთი.

მდგრადი განვითარების მისაღწევად აუცილებელია, რომ გარემოს დაცვა აღიარებულ იქნეს განვითარების პროცესის განუყოფელ ნაწილად და არ განიხილებოდეს მისგან განცალკევებით.

მდგრადი განვითარების კონცეფციის მოთხოვნების მიხედვით, ქვეყნების მთავრობებმა უნდა შეიმუშაონ მდგრადი განვითარების სტრატეგიები, რათა გააერთიანონ მთლიან სისტემაში სოციალური და ეკოლოგიური პოლიტიკა ყველა სამინისტროს და საქმიანობის დონეზე საგადასახადო და საბიუჯეტო სფეროს ჩათვლით. (სამწუხაროა, რომ საქართველოში ჯერ კიდევ არ არსებობს ასეთი ოფიციალური სტრატეგია).

რადიკალური ცვლილებებია საჭირო საზოგადოებრივი წარმოებისა და მართვის პრაქტიკულად ყველა სფეროში (ენერგეტიკა, მრეწველობა, მშენებლობა, ტრანსპორტი, სოფლის და სატყეო მეურნეობა, კავშირგაბმულობა, წყალმოხმარება, ნარჩენების გადამუშავება, ჯანდაცვა, ტურიზმი და სხვა).

მდგრადი განვითარების თეორია უსარგებლო იდეოლოგიად დარჩება, თუ არ შემუშავდება სათანადო მეთოდოლოგია და არ განხორციელდება შესაბამისი მართვა. ეფექტიანი გარემოს დაცვითი მართვისათვის აუცილებელია სახელმწიფოებრივი და არასახელმწიფოებრივი (როგორც სამეწარმეო, ასევე არასამეწარმეო) სექტორებისათვის დამახასიათებელი პრინციპებისა და მეთოდების ჰარმონიული შეხამება.

სწორედ ასეთ საფუძველს უნდა ეყრდნობოდეს ეკოლოგიური მენეჯმენტი ბიზნესში, რომლის ეკოლოგიურად გაუაზრებელი საწარმოო საქმიანობის შედეგად წარმოიშობა უმწვავესი სოციალურ-ეკონომიკური და გარემოს დაცვითი პრობლემები. **ამიტომაც ეკონომიკური და ეკოლოგიური საწყისების ჰარმონიზაცია საწარმოს დონეზე – უნდა აღვიქვათ როგორც მდგრადი განვითარების თეორიის ფუძემდებლური ბიზნეს-სამენეჯმენტო პარადიგმა და პრაქტიკული შედეგების მიღწევის უმთავრესი გზა.**

ეკოლოგიური მენეჯმენტი, თავისი არსით, ახალი ფენომენია ბიზნესისა და მართვის თეორიისა და პრაქტიკისათვის. ჩვენეული ინტერპრეტაციით, **ეს არის სახელმწიფოს მიერ რეგულირებადი საქმიანობა ყველა ორგანიზაციისა და პიროვნებისა მდგრადი განვითარების მიზნის მისაღწევად. სხვაგვარად, ეკოლოგიური მენეჯმენტი არის ორგანიზაციის მიერ რესურსების მობილიზების პროცესი, რომელიც გამიზნულია გარემოს დაცვითი პრობლემების გადასაჭრელად.**

ეს განმარტება შესაფერისია საზოგადოების სამივე სექტორის (სამთავრობო, სამეწარმეო და არასამეწარმეო) ყველა ორგანიზაციისათვის. ამასთან, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში საჭიროა, მოხდეს დიფერენცირება ობიექტის სპეციფიურობიდან გამომდინარე, ვინაიდან მმართველობის პროცესის საერთო მსგავსებასთან ერთად აღნიშნულ ორგანიზაციებს შორის არსებობს მნიშვნელოვანი განსხვავებაც.

მდგრადი განვითარების კონცეფციის მიხედვით, საქმიანმა და სამრეწველო წრეებმა უნდა: 1) შეიმუშაონ ისეთი საწარმოო პოლიტიკა, რომლის განხორციელება უზრუნველყოფს მათი საქმიანობის გარემოზე მავნე ზემოქმედების შემცირებას; 2) უზრუნველყონ, რომ საწარმოო პროცესების მართვა ხორციელდებოდეს გარემოს დაცვითი პრინციპების სრული დაცვით.

ეკოლოგიური მენეჯმენტი კონკრეტული საწარმოს დონეზე უნდა ეყრდნობოდეს გარემოს დაცვის საერთაშორისო სტანდარტებს, რომელთაგან უმნიშვნელოვანესია ISO 14001 სტანდარტი „გარემოს დაცვის მართვის სისტემები, მოთხოვნები და ხელმძღვანელობა გამოყენების მიზნით“. იგი მოიცავს ისეთ საკითხებს, როგორიცაა: 1) საერთო მოთხოვნები; 2) ეკოლოგიური პოლიტიკა; 3) დაგეგმვა; 4) დანერგვა და ფუნქციონირება; 5) კონტროლი და კორექტირება; 6) ანალიზი ხელმძღვანელობის მხრიდან და სხვა მომენტები.

საწარმოს ეკოლოგიური პოლიტიკა თავისი ხასიათით ობიექტის ინდივიდუალური ვალდებულებაა, რომლის მიხედვითაც ხდება მისი საქმიანობის შეფასება ყველა დაინტერესებული შიგა და გარე ჯგუფების მიერ. ეკოლოგიური პოლიტიკა ეფუძნება ეკოლოგიური მენეჯმენტის წარმატებულ პრაქტიკას. ეკოლოგიური პოლიტიკა შეესატყვისება ეკოლოგიური პროგრამის მიზნებს. **ეკოლოგიური მენეჯმენტი საწარმოს საერთო მენეჯმენტის შემადგენელი ნაწილია და დაკავშირებულია ხარისხისა და უსაფრთხოების მენეჯმენტის სისტემებთან.**

საწარმოს ეკოლოგიური პროგრამა იმ კონკრეტული მიზნებისა და მოქმედებების აღწერაა, რომლებმაც უნდა უზრუნველყონ გარემოს ოპტიმალური დაცვა გარკვეულ არეალში. პროგრამა მოიცავს დასახული მიზნების შესრულებისათვის საჭირო ღონისძიებების ნუსხას, მათი კონკრეტული ვადების ჩათვლით.

ასეთია საწარმოს ეკოლოგიური მენეჯმენტის ორგანიზაციის უმნიშვნელოვანესი მიმართულებები ცივილიზებულ

ქვეყნებში. ჩვენში ახლა მიმდინარეობს გარკვეული მუშაობა ამსფეროს დახვეწის მიზნით, რაშიც აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული მოწინავე უცხოური ქვეყნების თეორიულ–მეთოდოლოგიური და პრაქტიკული გამოცდილება.

საქართველოს ბუნებათმცოდნეობამ საწარმოებმა სათანადოდ უნდა გაიაზრონ საკუთარი ეკოლოგიური მიზნები და შესაბამისად წარმართონ გარემოს დაცვითი საქმიანობა. ორგანიზაციული თვალსაზრისით, მათთვის აუცილებელია სათანადო ქვედანაყოფების შექმნა მართვის სტრუქტურაში. (შიხაშვილი, 2001: 25)

ეკოლოგიური პრობლემები წარმოიშობა კონკრეტული ბუნებათმცოდნეობის საწარმოს საქმიანობის პროცესში. სწორედ საწარმოა მიზეზი ეკოლოგიური გართულებების წარმოქმნა–გამწვავებისა, სწორედ ამ მიზეზს უნდა ვებრძოლოთ და არა შედეგს, როგორც ეს საბჭოურ პერიოდში ხდებოდა.

დღევანდელ პირობებში აუცილებელია, ხელისუფლებამ, კომპეტენტურმა ორგანოებმა და ცალკეულმა საწარმოებმა უმოკლეს დროში მოაგვარონ თითოეულ ბუნებათმცოდნეობა ობიექტებზე გარემოს დაცვითი სამსახურების შექმნა–ფუნქციონირების საკითხი.

საზოგადოების განვითარებისა და მართვის რელიგიური გააზრება

გლობალური პრობლემატიკის ქრისტიანული გააზრების საფუძველზე შესაძლებელია ვიმსჯელოთ, აგრეთვე, საზოგადოების ღვთივსულიერი, მდგრადი განვითარებისა და თეოლოგიური ხასიათის ბიზნეს–სამენეჯმენტო პარადიგმების შესახებ.

სამეურნეო საქმიანობის ბიბლიურ–ქრისტიანულ ასპექტებს დიდი ხანია იკვლევენ დასავლეთის მოწინავე უნივერსიტეტები და სპეციალიზებული ინსტიტუტები. დასავლეთში ჩამოყალიბდა ისეთი სამეცნიერო–პრაქტიკული დისციპლინები, როგორიცაა: თეოლოგიური ეკონომიკა, ქრისტიანული ბიზნესი, ქრისტიანული მენეჯმენტი და სხვა. ასეთი გამოკვლევების შედეგების პრაქტიკული გამოყენების საფუძველზე საზღვარგარეთ იქმნება სათანადო სამეურნეო–საფინანსო კანონმდებლობა და ვითარდება ზნეობრივი ბიზნესი. (იხ.მაგალითად: Dyck, 2013: all book).

აქედან გამომდინარე, საჭიროდ მიგვაჩნია, რომ ანალოგიური კვლევები და პრაქტიკული ქმედებები საქართველოშიც განხორციელდეს.

მართლმადიდებლურ მოძღვრებაზე დაყრდნობით, მიგვაჩნია, რომ შემოსავლის მქონე ადამიანმა თავისი სახსრებით, შეძლებისამებრ, შემდეგი მმართველობითი და საგადასახადო–საფინანსო მოვალეობები და საქმეები უნდა აღასრულოს (შიხაშვილი, 2003: 260): 1) პატივი მიაგოს ღმერთს და სახსარი შესწიროს ეკლესიის განვითარებას; 2) გაიღოს მოწყალება და დაეხმაროს გაჭირვებულებს; 3) მოიხადოს მოქალაქეობრივი მოვალეობა სახელმწიფოსა და საზოგადოების წინაშე; 4) იზრუნოს ღმერთის ქმნილების — ბუნების დაცვა–შენარჩუნებისათვის; 5) დაიკმაყოფილოს პირადი და საოჯახო მოთხოვნილებები; 6) გამონახოს, შეინარჩუნოს და განავითაროს შემოსავლის წყარო; 7) გაიღოს სახსრები მიცვალებულთა სულების საოხად.

ასეთი ღვთაებრივი სიბრძნე და ზოგადად – ქრისტიანული ეკონომიკის კონცეფცია უნდა დაედოს საფუძვლად ყოველიადამიანისა და მთელი საზოგადოების საქმიანობას ცხოველქმედების ყველა სფეროში, მათ შორის, უპირველესად სამეურნეო–მმართველობით საქმიანობაში. ეს არის მთელი საზოგადოებრივი საქმიანობის მართვის ბიბლიური პრინციპი.

აღნიშნული მოვალეობები უფლისმიერად აკისრია ყველას — ცალკეულ ადამიანს, ოჯახს, სამთავრობო, სამეწარმეო თუ არასამეწარმეო ორგანიზაციებს, პარლამენტს, სასამართლოს, მასმედიას, მთლიანად სახელმწიფოს, მის ლიდერებს, მეფეებს, პრეზიდენტებს და თვით ეკლესიასაც.

ქრისტიანული მეურნეობრიობის უმთავრესი პრინციპია მატერიალური დოვლათის ღვთივდადგენილიზნეობით, სიმართლით მოპოვება და სიკეთეში გამოყენება. აქედან გამომდინარე, ბიზნესის დანიშნულება, მიზანიდა თავისუფლება ზნეობრივ სიწმინდეშია.

სახელმწიფომ, მეწარმეებმა და მმართველებმა არ უნდა დაივიწყონ, რომ ისინი ღმერთის ნების, დაშვების და განჩინებების საფუძველზე არსებობენ და მისგანვე მოწოდებული არიან იზრუნონ ადამიანის, ერის, საზოგადოების, ქვეყნის და ეკლესიის კეთილდღეობისათვის.

საქართველოს სულიერ–მატერიალური სინერგიისა და ჰარმონიული სოციალურ–ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელია ქრისტიანული აზროვნებისაკენ შემობრუნება, მეურნეობის მართვაში ქრისტიანული საფუძვლებისა და პრინციპების აღორძინება, სასოფლო–სამეურნეო წარმოების აღდგენა, ერის მატერიალური და სულიერი პროგრესისათვის საჭირო თანამედროვე მაღალეფექტიანი დარგების განვითარება.

ქართველ მეცნიერ–ეკონომისტთა გადაუდებელი ამოცანაა ქრისტიანული ეკონომიკის, როგორც სამეცნიერო–პრაქტიკული და სასწავლო დისციპლინის წარმოჩენა, ეროვნული მეურნეობის ფუნქციონირების ამქვეყნიურად აუცილებელი და უფლისათვის სათნო ფორმების, მიმართულებებისა და მასშტაბების განსაზღვრა, საქართველოს ეკონომიკის მართვის მაკრო და მიკრო დონეებზე შესაბამისი გამოკვლევა–ანალიზის ჩატარება და ამის საფუძველზე ქვეყნის ღვთივსულიერი, სინერგიული სოციალურ–ეკონომიკური განვითარებისა და მართვისათვის სათანადო კონცეფციისა და რეკომენდაციების შემუშავება.

დასკვნები განსჯისა და გამოყენებისათვის

სტატიაში ჩამოყალიბებულია თემასთან დაკავშირებული საერთო და ავტორისეული მნიშვნელოვანი პარადიგმები, განმარტებები და მოსაზრებები, რომელთაგან აღსანიშნავია: 1) სამეურნეო–მმართველობით სფეროში აუცილებელია მოძველებული შეხედულებების გადასინჯვა, რათა ფორმულირებულ იქნეს ახალი კონცეფციები და

პარადიგმები, რომლებიც გამოაცოცხლებენ მენეჯმენტის მეცნიერებას და პრაქტიკას; 2) უმაღლესი კვალიფიკაციის, მომავლის მენეჯერთა მომზადებისათვის საჭიროა სათანადო საგანმანათლებლო-სატრენინგო სისტემის შექმნა და ფუნქციონირება; 3) გლობალიზაციის კვალობაზე, ცივილიზებულ ქვეყნებში, უახლესი ეკონომიკურ-მმართველობითი კონცეფციებისა და პარადიგმების საფუძველზე ვითარდება შესაბამისი ბიზნეს-სამენეჯმენტო თეორია და პრაქტიკა, რაც აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული ჩვენს ქვეყანაშიც; 4) მდგრადი განვითარების მიზნის მიღწევისათვის აუცილებელია ძირეული ცვლილებების განხორციელება დაგეგმვისა და მართვის სფეროებში; 5) ეკოლოგიური მენეჯმენტი არის ორგანიზაციის მიერ რესურსების მობილიზების პროცესი, რომელიც გამიზნულია გარემოს დაცვითი პრობლემების გადასაჭრელად; 6) გარემოს დაცვითი საქმიანობის ოპტიმალურად წარმართვისათვის ბუნებათმცოდნეობამ საწარმოებმა აუცილებელად უნდა შექმნან სათანადო ქვედანაყოფები ორგანიზაციის მართვის სტრუქტურაში; 7) სინერგიული ეკონომიკისა და მართვის კონცეფცია უნდა დაედოს საფუძვლად ყოველი ადამიანის და მთელი საზოგადოების საქმიანობას სამეურნეო-მმართველობით საქმიანობაში; 8) ქართველ მეცნიერ-ეკონომისტთა გადაუდებელი ამოცანაა ქრისტიანული ეკონომიკის, როგორც სამეცნიერო-პრაქტიკული და სასწავლო დისციპლინის წარმოჩენა, შესაბამისი გამოკვლევა-ანალიზის ჩატარება და ამის საფუძველზე ქვეყნის ღვთივსულიერი, სინერგიული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისა და მართვისათვის სათანადო კონცეფციისა და რეკომენდაციების შემუშავება.

ლიტერატურა:

1. შიხაშვილი, გ. (2001). მდგრადი განვითარების თეორია – ჰარმონიული ეკონომიკურ-ეკოლოგიური მართვის საფუძველი. საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრის ბიულეტენი, № 51, გვ. 25.
2. შიხაშვილი, გ. (2003) სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ეროვნული კონცეფციის და საგადასახადო-საფინანსო საქმიანობის ბიბლიური გააზრება. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე. ეკონომიკის სერია. ტ.11. №3. გვ. 260.
3. Drucker, P. (1942). The Future of Industrial Man. John Day. New York. p. 110.
4. Drucker, P. (1946). Concept of the Corporation. John Day. New York. p.141.
5. Drucker P. (1999).Management Challenges for the 21 st Century. N. Y. HarperBusiness. p.5.
6. Drucker P. (1999).Management Challenges for the 21 st Century. N. Y. HarperBusiness. p.43, 69.
7. Drucker P. (1999).Management Challenges for the 21 st Century. N. Y. HarperBusiness. p.93.
8. Drucker P. (2006). The Practice of Management. Collins. p. 372-373.
9. Dyck, B. (2013).Management and the Gospel: Luke's Radical Message for the First and Twenty-First Centuries. University of Manitoba, Canada.
10. UN-Rio Declaration on Environment and Development -1992. Web-Site of the UN, 2018 http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm. p. 1-27 (12.05. 2018)

FOR THE SYNERGISTIC UNDERSTANDING OF MANAGEMENT DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

GIORGI SHIKHASHVILI
Doctor of economics, Associate Professor
IvaneJavakhishvili Tbilisi State University, Georgia
giorgi.shikhashvili@tsu.ge

https://doi.org/10.35945/gb.2018.05.019

KEYWORDS: SYNERGISTIC APPROACH, FUTURE MANAGEMENT ECOLOGICAL MANAGEMENT, SYNERGISTIC ECONOMY AND MANAGEMENT

SUMMARY

The article contains general and author's paradigms, definitions and opinions related to the topic. It is worth mentioning:

• In economical and managerial sphere it is necessary to formulate new concepts and paradigms that will revive management sciences and practices;

• To prepare higher qualified managers: it is needed to prepare the appropriate educational-training system;

• In globalization, in civilized countries, based on the latest economic-management concepts and paradigms the relevant business-management theory and practice is developing, which must be taken into account in our country as well;

• To achieve sustainable development goals it is necessary to make major changes in planning and management areas;

• Ecological management is the process of mobilizing resources by the organization, which is intended to solve environmental problems;

• Concept of synergistic economics and management should be based on the work of each person and the whole community in economical and managerial works.